

Salivsekretionsmätning - sialometri

Berörda enheter

Folktandvård, Medicinsk tandvård, privat tandvård

Syfte

Att skapa en enhetlig och patientsäker rutin för salivsekretionsmätning.

Processbeskrivning

Patienten informeras i förväg om:

- vad som ska hända
- att inte äta, dricka, röka eller snusa eller borsta tänderna 1 timme före provtagningen (provtagning helst på förmiddag)

Material till salivsekretionsmätning

- Mätglas graderade från botten
- Plasttratt
- Tidur
- Paraffinbit
- Skylt - ”Stör ej - salivprovtagning pågår”

Provtagningsmetodik - vilosaliv

- Patienten ska ges tillfälle att vila och slappna av 15 minuter före provtagningen
- Eventuella proteser ska tas ut
- Patienten ska sitta med huvudet framåtlutat, så att saliven passivt kan rinna ut över underläppen. OBS! Tandläkarstolen är ej lämplig
- Provröret med tratten hålls mot huden under underläppen
- Underkäken ska hållas i viloläge och läpparna vara lätt åtskilda, ”tappa hakan”, näsandning rekommenderas
- Patienten uppmanas slappna av och inte göra några ansiktsrörelser
- Patienten ombeds att svälja varvid tiduret startas
- Under provtagningen får ingen saliv sväljas, saliven ska rinna över underläppen
- Efter 15 minuter ombeds patienten att en gång aktivt tömma munnen på saliv
- Volymen avläses vid meniskens undre del; volymen anges i ml/ 15 min, omräknas till ml/min

Huvudprocess [Process]	Ansvarig Angelika Lantto	Processledare Konstantin Sarkissov	Sida 1 av 3
Dokumenttyp Vårdrutin	Dokument-Id VARD-5-4843	Godkänt datum 2021-08-19	Version 6.0

Bedömning

3,75 - 5,25 ml/ 15 min = normal, ostimulerad salivsekretion (0,25 - 0,35 ml/min)

< 1,5 ml/ 15 min = mycket låg, ostimulerad salivsekretion (< 0,1 ml/min)

Provtagningsmetodik för paraffin tugg stimulerat salivflöde

- Eventuella proteser behålls på plats
- Paraffinbiten ska tuggas så att den blir mjuk och smidig
- Patienten ombeds svälja varvid tiduret startas
- Paraffinbiten ska tuggas i snabb, jämn takt på höger och vänster sida
- Under provtagningen får ingen saliv sväljas
- Patienten ombeds att spotta ut saliven i mätglaset så snart det finns behov
- Efter 5 minuter ombeds patienten spotta ut all saliv
- Volymen avläses vid meniskens undre del; volymen anges i ml/ 5 min, omräknas till ml/min

Bedömning

5 - 15 ml/ 5min = normal tuggstimulerad salivsekretion (1 - 3 ml/min)

< 3,5 ml/ 5 min = mycket låg tuggstimulerad salivsekretion (< 0,7 ml/min)

Särskilt tandvårdsbidrag, STB

STB är för patienter som på grund av sjukdom eller funktionsnedsättning har ett ökat behov av förebyggande tandvård. Vissa patienter kan ha rätt till STB vid muntorrhet pga. långvarig medicinering (minst 6 månader, om ingen salivsekretion alls finns så räcker det med 3 månaders användning av läkemedel).

STB innebär totalt 1200 kr per år som kan läggas på förebyggande/profylax tandvård. Det särskilda tandvårdsbidraget är 600 kronor per halvår och pengarna dras av på summan när patienten betalar för tandvårdsbesök. Senast 30 juni respektive 31 december varje år måste det särskilda tandvårdsbidraget användas.

Krav för rätt till STB

- Notering i journalen att patienten tar läkemedel (framgår vilka i LM-vyn) som ger muntorrhet enligt FASS

Alternativt

- Läkarintyg: högst 3 månader gammalt innan första åtgärden påbörjas. Scannas i journalen.

OBS! Är alltså inget krav på läkarintyg i dessa fall. Räcker med noteringen i journalen.

Huvudprocess [Process]	Ansvarig Angelika Lantto	Processledare Konstantin Sarkissov	Sida 2 av 3
Dokumenttyp Vårdrutin	Dokument-Id VARD-5-4843	Godkänt datum 2021-08-19	Version 6.0

Samt att patienten uppfyller kriterierna för muntorrhet STB i salivprov:

- **Salivprov:** tuggstimulerad högst 0,7 ml/min i 5 minuter samt vilosaliv högst 0,1 ml/min i 15 minuter

För att uppfylla kriterierna muntorrhet för STB krävs att **båda** mätvärden är uppfyllda vid salivprov.

STB kan användas vid åtgärder: 101, 103, 111, 112, 113, 114, 161, 162, 201, 204 – 209, 311 – 314, 321, 341, 342 och 343.

Huvudprocess [Process]	Ansvarig Angelika Lantto	Processledare Konstantin Sarkissov	Sida 3 av 3
Dokumenttyp Vårdrutin	Dokument-Id VARD-5-4843	Godkänt datum 2021-08-19	Version 6.0